

Opinievoorstel

Zaaknummer: 1805077

Onderwerp

Opinievoorstel Regionaal beleid 2027-2034 Waardlanden

1. Wat zijn de vragen van het college:

1. Wat vindt u van de stelling dat meer gemak voor inwoners belangrijker is dan maximale recycling?
2. Wat vindt u van de stelling dat om de afvalstoffenheffing betaalbaar te houden het serviceniveau voor inwoners omlaag mag?
3. Wat vindt u van de stelling dat Waardlanden initiatieven voor hergebruik en afvalpreventie moet blijven ondersteunen en daarin moet blijven investeren om echt verschil te maken (ook al zijn enthousiaste vrijwilligers onmisbaar)?
4. Wat vindt u van de stelling dat we, als het stimuleren van afvalscheiding (de 'wortel') onvoldoende effect heeft, over moeten gaan op strengere maatregelen (de 'stok')? Bijv. strengere regels, sneller handhaven, etc.
5. Wat wilt u het college en Waardlanden nog verder op het gebied van afval en grondstoffen meegeven?

2. Onderwerp en aanleiding:

De uitvoeringsperiode van het huidige regionale beleid (Strategienota 2021-2025 Samen voor een afvalvrije en schone gemeente) voor huishoudelijk afval en grondstoffen in de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden is afgerond. Begin 2025 is de stand van zaken van de implementatie van de Strategienota 2021-2025 in beeld gebracht en zijn de resultaten tussentijds geëvalueerd. Voor de periode vanaf 2027 stellen Waardlanden en de regiogemeenten gezamenlijk nieuw beleid op waarbij Waardlanden een faciliterende rol heeft. Hierin wordt de koers voor de toekomst bepaald en wordt uitgestippeld op welke manier we de in de koers geformuleerde doelen de komende jaren willen behalen. Het gemeentebestuur, de ambtelijke organisatie, inwoners en externe organisaties worden hierbij betrokken voor het leveren van input.

Er vond op 3 juni 2026 een gezamenlijke radenbijeenkomst plaats waarin met elkaar gesproken is over de toekomstige koers in onze regio. In september en oktober 2026 worden voor de afzonderlijke gemeenteraden sessies gehouden over het beleid t/m 2034. Daarom wordt op 15 september in de RWD-commissievergadering het voorliggende opinievoorstel besproken.

Inmiddels zijn er ook stappen gezet om een besluit te nemen over het wel/niet invoeren van diftar. Het college was voornemens om de gemeenteraad op 2 juli 2026 een principebesluit te laten nemen over de invoering van diftar o.a. op basis van de cijfers

over restafval in VHL over 2025 en een vergelijking met de andere diftargemeenten in de regio. Echter, omdat dit onderwerp in de lijn ligt van hoe we als college inwoners willen betrekken bij besluitvorming, zullen we dat via een participatietraject doen. Daarom wordt verwacht dat in het 2^e kwartaal 2027 besluitvorming over diftar plaatsvindt, nadat het procesontwerp van een participatietraject in november 2026 aan de raad wordt voorgelegd. De discussie over diftar maakt hierdoor geen deel uit van het proces om tot een nieuwe regionale visie te komen en dit opinievoorstel gaat dus niet over diftar.

3. Inleiding:

Waar gaat het opinievoorstel over?

Samen met de rijksoverheid en Europa zijn we van mening dat de Nederlandse economie in 2050 volledig circulair moet zijn. Dit betekent dat producten en grondstoffen opnieuw gebruikt worden en er bijna geen afval meer is. Om op weg te gaan naar die volledige circulariteit hadden de gemeenten en Waardlanden voor 2025 als doelstelling bepaald dat de hoeveelheid restafval op maximaal 100 kilo per inwoner zou moeten liggen. Restafval is afval dat overblijft nadat andere stromen gescheiden zijn ingezameld. Het gaat om grofvuil en afval dat in de ondergrondse container of grijze container aan huis wordt aangeboden. Restafval wordt verbrand.

Ten opzichte van 2020 scheiden onze inwoners aanzienlijk meer grondstoffen en is de hoeveelheid restafval per inwoner substantieel gedaald: van 223 kilo in 2020 naar 129,5 kilo per inwoner in 2025. Zonder extra maatregelen echter zal het doel van 100 kilo restafval per inwoner niet worden bereikt.

Door middel van het voorliggende opinievoorstel kunnen de raadsfracties input leveren op de ambities en kaders van het nieuwe beleid. In reactie op dit opinievoorstel geven de raadsfracties aan hoe zij aankijken tegen de vragen van het college. Door deze te beantwoorden geven zij richting aan het nieuwe beleid.

Het speelveld

(Zie ook bijlage 1: Antwoorden op veelgestelde vragen n.a.v. het nieuwe regionale beleid).

In ons restafval en grofvuil zitten nog te veel herbruikbare materialen en de kwaliteit van de gescheiden grondstoffen kan beter. Driekwart van het restafval uit onze ondergrondse containers en containers aan huis bestaat uit materialen die onze inwoners nog hadden kunnen scheiden. Een groot deel van het restafval is groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (gft) en wegwerpluiers. Wat de gescheiden grondstoffen betreft: onze inwoners bieden regelmatig verkeerd afval hierin aan. Dit speelt vooral bij pmd (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankpakken) en textiel. Vervuiling heeft financiële gevolgen. Waardlanden krijgt een lagere vergoeding én betaalt extra kosten, omdat de vervuiling in de gescheiden afvalstroom alsnog moet worden verbrand. Daarnaast blijft het bijplaatsen van afval naast ondergrondse containers een probleem. Ook financieel staat het beleid onder druk; de verwerking van restafval wordt de komende jaren steeds duurder als gevolg van de steeds hogere belasting op verbranding en de CO₂-heffing voor afvalverbranders. Hoe meer restafval wordt verbrand, hoe hoger de kosten. Het is dan ook belangrijk om de hoeveelheid restafval verder te verminderen.

Om de hoeveelheid restafval te verminderen moeten we als overheid en Waardlanden inwoners helpen om hun afvalgedrag te veranderen.

Dat lukt vooral als inwoners **weten** welk afval in welke container hoort, het afval goed **willen** scheiden (gemotiveerd zijn, bijvoorbeeld vanuit hun normen en waarden) en **kunnen** (er zijn voldoende mogelijkheden en voorzieningen).

De afvaldriehoek helpt om keuzes te maken in afval- en grondstoffenbeleid. De drie aspecten zijn:

- Service: goede voorzieningen, duidelijke voorlichting
- Milieu: afvalscheiding, recycling, circulariteit, hoeveelheid restafval, schone grondstoffen, CO2-reductie
- Kosten: kosten voor het inzamelen en verwerken van afval/grondstoffen, opbrengsten van recycling, efficiency, afvalstoffenheffing

De drie aspecten hangen met elkaar samen. Een verbetering op één punt heeft vaak gevolgen voor de andere twee punten.

Samenhang met andere wet- en regelgeving

Het nieuwe beleid richt zich op het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval en grondstoffen, waarvoor inwoners via de afvalstoffenheffing betalen. De regionale visie blijft binnen de kaders van nationale en Europese wetgeving. Uitgangspunt blijft de gemeentelijke zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval, zoals vastgelegd in de Wet milieubeheer.

4. Toelichting op de vragen:

1. Wat vindt u van de stelling dat meer gemak voor inwoners belangrijker is dan maximale recycling?

In het nieuwe beleid dat Waardlanden en de gemeenten gaan bepalen voor de komende jaren is het de vraag op welke ambities ingezet moet worden. Bij deze vraag gaat het om service versus milieu.

Zoals hierboven aangegeven is, zijn milieu en service twee onderdelen van de afvaldriehoek en kosten zijn de derde poot van de driehoek. Meer gemak voor inwoners door meer service voor de gescheiden grondstoffen kan zorgen voor beter scheiden door inwoners en heeft dus voordelen voor het milieu. Nadeel is dat dit tot hogere kosten kan leiden. De vraag is nu waarop we de komende jaren de nadruk leggen: is dat op de tevredenheid van de bewoners, bijvoorbeeld door maatwerk voor specifieke doelgroepen, of op de milieudoelstellingen? Bij service valt te denken aan meer inzamelingsmogelijkheden voor KCA (Klein Chemisch Afval), luiers en kleine, elektrische apparaten.

Ook zijn er gemeenten die voor hun gehele gebied kiezen voor nascheiding van pmd. De discussie over bron- en nascheiding gaat alleen over pmd. Voor alle andere stromen - zoals gft, papier/karton, glas, textiel, apparaten en chemisch afval - is gescheiden inzameling noodzakelijk en meestal verplicht. Nascheiding van pmd levert voor de inwoners het grote gemak op van het niet apart houden van pmd en restafval en daardoor kan alles in één bak gedaan worden. Dit levert echter nadelen op voor het milieu: bij bronscheiding blijven grondstoffen schoner en kunnen beter worden gerecycled. Ook levert bronscheiding meestal meer recyclebare materialen op. Bovendien is de vergoeding voor nagescheiden pmd veel lager dan voor brongescheiden pmd.

2. Wat vindt u van de stelling dat om de afvalstoffenheffing betaalbaar te houden het serviceniveau voor inwoners omlaag mag?

Deze vraag heeft betrekking op de spanning tussen kosten en service die beide deel uitmaken van de afvaldriehoek, zoals hierboven in de inleiding aangegeven.

Op basis van de NVRD-benchmark (NVRD: Nederlandse Vereniging van ReinigingsDiensten) blijkt dat de afvalbeheerkosten van Waardlanden hoger liggen dan het landelijke gemiddelde (€ 295 per aansluiting tegenover € 236 gemiddeld in 2024) vanwege de kosten voor controle, handhaving, beleid en communicatie. De afvalbeheerkosten bestaan uit de kosten voor inzameling, overslag, transport, verwerking, beleid, voorlichting, handhaving en voor het opleggen, innen en administreren van de afvalstoffenheffing, minus de opbrengsten voor recycling. Uit dezelfde benchmark blijkt dat de dienstverlening die Waardlanden aan inwoners biedt, hoger dan gemiddeld is (zie vraag 6 in bijlage 1, Antwoorden op veelgestelde vragen n.a.v. het nieuwe regionale beleid). De afvalbeheerkosten zijn onderdeel van het totale tarief dat Waardlanden doorberekent aan de gemeenten. In 2026 is dit tarief € 332,93 per aansluiting voor de drie diftar-gemeenten en € 357,18 voor Vijfheerenlanden (zie vraag 7 in bijlage 1). Dit tarief wordt uiteindelijk doorberekend in de afvalstoffenheffing die onze inwoners moeten betalen.

De vraag is nu of we, gezien de hoogte van het Waardlandentarief, het serviceniveau kunnen verlagen. Met andere woorden: zijn de kosten belangrijker dan hetgeen Waardlanden aan service biedt aan onze inwoners? En zo ja, welke keuze willen we maken om kosten te besparen en dus welke service mag dan minder? Daarbij kan bijv. gedacht worden aan een lagere ophaalfrequentie, maar ook aan minder voorlichting en communicatie aan bewoners over welk afval in welke container hoort. Echter, deze hebben allemaal weer een negatieve invloed op het milieu. Hierdoor vermindert de

hoeveelheid restafval niet en door de steeds hoger wordende verbrandingskosten van dit afval, zullen de totale kosten ook niet snel verminderen (terwijl we de afvalstoffenheffing betaalbaar wilden houden).

3. Wat vindt u van de stelling dat Waardlanden initiatieven voor hergebruik en afvalpreventie moet blijven ondersteunen en daarin moet blijven investeren om echt verschil te maken?

Zoals hierboven is aangegeven, streven we op gemeentelijk, landelijk en Europees niveau naar een 100% circulaire economie in 2050. In dit kader heeft Waardlanden al activiteiten ondernomen, zie daartoe vraag 12 in bijlage 1, Antwoorden op veelgestelde vragen n.a.v. het nieuwe regionale beleid. Om de doelstelling te behalen moet er nog veel gebeuren. De meest recente cijfers (2022) laten zien dat hergebruikte materialen slechts 13% uitmaken van al het materiaal dat in de Nederlandse economie wordt gebruikt. Daarom is het de vraag of en zo ja, hoe we extra in moeten zetten op circulariteit en dus op het bereiken van de hogere treden van de R-ladder (zie bijlage 1). Daarbij valt te denken aan niet alleen opknappen, repareren en hergebruiken van spullen maar ook aan anders nadenken over bezit en gebruik en aan consuminderen. Er is in de komende jaren nog winst te behalen door bijv. samenwerken met of ondersteunen van repair cafés en reparatiebedrijven, kringloopwinkels, een gebruikte fietsenproject (opknappen van tweedehands fietsen voor mensen met een smalle beurs) en deelinitiatieven voor bijv. gereedschap.

Enthousiaste vrijwilligers zijn bij deze initiatieven voor hergebruik en afvalpreventie onmisbaar, maar moeten ook begeleid en ondersteund worden. Dit werpt de vraag op wie hiervoor verantwoordelijk is. En dat leidt dan tot de vraag wie hierbij actiehouders is: ligt de verantwoordelijkheid voor het stimuleren van dergelijke initiatieven (en dus ook voor het ondersteunen/begeleiden van de vrijwilligers) bij Waardlanden, bij de gemeente, bij ondernemers, bij de provinciale of landelijke overheid of is dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid?

4. Wat vindt u van de stelling dat we, als het stimuleren van afvalscheiding (de 'wortel') onvoldoende effect heeft, over moeten gaan op strengere maatregelen (de 'stok')? Bijv. strengere regels, sneller handhaven, etc.

Hierboven hebben we allerlei voorbeelden genoemd die als doel hebben om inwoners te helpen hun afvalgedrag te veranderen. Het is mogelijk dat dit niet voldoende is om uiteindelijk de hoeveelheid restafval te verminderen. De vraag is of we dan naar maatregelen moeten grijpen die corrigerend of sanctionerend van aard zijn. Zo kunnen we de betaling van de opruimkosten van bijplaatsingen verhogen, camera's plaatsen bij hotspots voor bijplaatsingen, camera's in de inzamelvoertuigen om te controleren op vervuiling van gft- en pmd-minicontainers en bij pmd-minicontainers waarin veel vervuiling zit, een boete geven (in plaats van op dit moment een rode kaart en het niet ledigen van de minicontainer). Daarbij zoeken we de grenzen op en willen we graag weten wat nog wel en niet meer acceptabel is in het nieuwe beleid.

5. Wat wilt u het college en Waardlanden nog verder op het gebied van afval en grondstoffen meegeven?

Bovenstaande stellingen/vragen zijn regionaal bepaald en de raden van de aan Waardlanden deelnemende gemeenten zullen dus dezelfde vragen/stellingen bespreken in een daartoe geëigende setting. Hoewel de vragen prikkelend bedoeld zijn om de discussie op gang te brengen, bestaat de kans dat de vragen niet tot voldoende input voor de regionale visie leiden. Daarom is nog deze vijfde, algemenere vraag aan het opinievoorstel toegevoegd, zodat de raadsfracties voldoende gelegenheid krijgen om hun mening over dit onderwerp te geven.

5. Vervolg:

- 14 oktober 2026: bijeenkomst voor de raden van de vier deelnemende gemeenten waarin de voortgang van de totstandkoming van het regionale beleid en de resultaten van de individuele gemeentelijke sessies teruggekoppeld worden.
- Februari 2027: behandeling van de gezamenlijke, regionale visie met de ambities, uitgangspunten en strategische keuzes in de gemeenteraden.
- Mei 2027: vaststelling door de colleges van B&W van het eerste uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan legt vast welke maatregelen we in de eerste vier jaar (2027- 2030) uitvoeren en welk effect we verwachten.
- 2030: na een evaluatie vaststelling door de colleges van B&W van het tweede uitvoeringsplan t/m 2034.

6. Bijlage(n):

1. FAQ: Antwoorden op veelgestelde vragen n.a.v. het nieuwe regionale beleid
2. Praatplaat Waardlanden
3. Startnotitie regionaal beleid Waardlanden
4. Radensessie Waardlanden 3 juni 2026 – Nieuw regionaal beleid
5. VHL Uitnodiging beeldvorming regionaal beleid afval grondstoffen – sessies gemeenteraden sept. 2026

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vijfheerenlanden,

de secretaris,

ValidSigned door Judith de Jonge
op 25-08-2026

W.J. (Judith) de Jonge

de burgemeester,

ValidSigned door Sjors Fröhlich
op 25-08-2026

S. (Sjors) Fröhlich

